

Amb relació al l'ANUNCI del tràmit d'audiència i informació pública (DOGV de 23.12.2024) del projecte d'ordre de la Conselleria d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació per la qual es convoca el procediment de consulta als representants legals de l'alumnat per a triar la llengua base aplicable a partir del curs acadèmic 2025-2026, de conformitat amb el que estableix la disposició transitòria segona de la Llei 1/2024, de 27 de juny, de la Generalitat, per la qual es regula la llibertat educativa.

SE SOL·LICITA

A la Conselleria d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació, la retirada del «projecte d'orde de la Conselleria d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació, per la qual es convoca el procediment de consulta als representants legals de l'alumnat per a triar la llengua base aplicable a partir del curs acadèmic 2025-2026, de conformitat amb el que estableix la disposició transitòria segona de la Llei 1/2024, de 27 de juny, de la Generalitat, per la qual es regula la llibertat educativa».

CONSIDEREM

El projecte d'orde de la Conselleria d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació per la qual es convoca el procediment de consulta als representants legals de l'alumnat per a triar la llengua base aplicable a partir del curs acadèmic 2025-2026 és inconstitucional perquè el resultat d'aquest procés de votació en la sol·licitud provocarà necessàriament l'augment de la minorització del valencià i, a curt termini, la desaparició del seu ús social.

La consulta en exposició pública implica desenvolupar la Llei 1/2024 que no realitza cap reconeixement de la situació minoritzada del valencià, no esmenta la situació de desequilibri heretada històricament ni adverteix de la necessitat del seu foment. Al contrari, com es diu en l'Acord 16/2024, de 26 d'abril, de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, «va en la direcció contrària a la normalització de la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana: en comptes de promoure el valencià, afavoreix el castellà».

La Llei 1/2024 incorre en una falta de motivació tal que incorre en una inconstitucionalitat manifesta. Això es deu al fet que, com han assenyalat els tribunals referits, qui afirma el dèficit d'ús del valencià no és qui ha de provar el desequilibri, sinó que correspon a qui afirma que no existeix tal dèficit i l'ús de les dues llengües està normalitzat per igual. Així ho manifesta el Tribunal Suprem en la Sentència de 28 d'abril de 2015, rec. 2549/2014, quan rebutja la pretensió del recurrent sobre el fet que la Generalitat catalana havia d'acreditar l'existència del dèficit d'ús de la llengua cooficial. El Tribunal resol, en canvi, que el recurrent no ha demostrat que s'haja aconseguit un ús equilibrat:

Enfront d'aquesta decisió, la part recurrent no desplega cap activitat probatòria per a acreditar el fet en el qual s'empara la seua pretensió (la plena normalització lingüística en el territori de la Comunitat), perquè es limita a considerar provat aquest extrem per una afirmació de la sentència que s'executa sobre la implantació del català que, com s'ha dit, no té de cap manera el caràcter pretés.

D'altra banda, l'afirmació de les actuacions contra les quals s'ha recorregut segons la qual el català ha de considerar-se com a “centre de gravetat del sistema educatiu” no constitueix un axioma sense fonament, com s'al·lega en el recurs, sinó una declaració del Tribunal Constitucional continguda en la seua sentència 337/1994, que és reproduïda també en la sentència que s'executa i en els diversos pronunciaments d'aquest Tribunal Suprem (inclosos els més recents) sobre la qüestió que s'analitza. Novament es troba a faltar un major esforç argumentatiu i probatori de la part recurrent en relació amb la seua pretensió de destruir aquella declaració, perquè es limita a afirmar que la condició d'aquella llengua cooficial com a “centre de gravetat del sistema educatiu” responia a una situació esdevinguda fa més de vint anys, contingent, fàctica i no jurídica, el manteniment de la qual en l'actualitat obligava l'Administració a acreditar l'existència d'un dèficit de normalització que li permetera variar la proporció que, al seu judici, degué ser adoptada (la de la igualtat plena en les hores lectives de l'ensenyament).

La minorització del valencià s'ha justificat àmpliament per les Corts Generals, les Corts valencianes, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i el Consell Valencià de Cultura, així com pels estudis tècnics realitzats per l'Administració de la Generalitat. No obstant això, la Llei 1/2024 i l'orde de consulta que la fa possible no inclou cap motivació d'una suposada normalitat equilibrada de les

dues llengües que li permeta l'adopció de mesures que no fomenten o que, directament, desfavorisquen el valencià. L'orde de consulta possibilita un tractament simètric a llengües en estat asimètric i a més ho fa expulsant de la pressa de decisions a òrgans amb representació d'especialistes en les escoles com és el claustre o el propi consell escolar.

Per això, com indica el Tribunal Constitucional, el dèficit real en el procés de normalització en detriment de la llengua pròpia i l'absència de motivació en la Llei 1/2024, en relació a un equilibri de normalització de totes dues llengües oficials, obliga els poders públics a atorgar al valencià un tracte diferenciat i favorable sobre el castellà fins que s'arribe a l'ús equilibrat de les dues llengües. Com ha determinat el Tribunal Suprem en la Sentència 928/2016, de 28 d'abril, rec. 2941/2014 (també en les Sentències de 9 de desembre de 2010, rec. 793/2009, i de 10 de maig de 2011, rec. 1602/2009, entre altres):

Tracte de favor que hauria de ser transitori fins que s'obtinga l'objectiu de normalització que constitueix el model de conjunció lingüística o de bilingüisme integral que constitueix el model constitucional que garanteix el principi de lleialtat constitucional entre Administracions Públiques i que si s'acorda haurà d'estar prou motivat.

Aquestes sentències del Tribunal Suprem arrepleguen el que s'estableix pel Tribunal Constitucional en les Sentències 337/1994 i 31/2010, quan posava de manifest que “de manera que si el Govern d'aquesta creguera que l'objectiu de normalització lingüística estiguera ja aconseguit, totes dues llengües haurien de ser vehiculars en la mateixa proporció”.

En conseqüència, acreditat que el valencià no té un ús normal en tots els àmbits com el té el castellà, han de ser declarades contràries al bloc de constitucionalitat totes aquelles mesures de la Llei 1/2024 orientades a privilegiar la llengua castellana, a mantindre o agreujar la minorització del valencià fins a la seua desaparició, així com el fet de no adoptar actuacions positives per a reequilibrar el seu ús social a través del sistema educatiu. L'orde de consulta sotmesa a exposició pública és també una acció més que agreuja la minorització.

En concret, és contrari al bloc de constitucionalitat tot l'article 9 de la Llei 1/2024, perquè el fet de condicionar la llengua base a una espècie de votació entre famílies a partir d'una consulta i de les sol·licituds presentades en el procés d'admissió, implica sotmetre al valencià a una elecció entre una llengua majoritària i una de minoritària –perjudicada per la dispersió dels seus parlants– en les grans ciutats i en les zones més poblades. El resultat d'aquest procés de votació en la sol·licitud provocarà necessàriament l'augment de la seua minorització i, a curt termini, la desaparició del seu ús social.

La determinació de la llengua base a partir de totes les sol·licituds presentades, encara que aquestes superen el nombre de places disponibles en un centre educatiu concret, dona com a resultat que la voluntat de famílies que no han obtingut plaça per als seus fills en aquest centre, condicione l'elecció de les famílies els fills de les quals sí que han obtingut plaça en el centre. Amb aquest procediment, una vegada més, la llengua minoritària i dispersa es veurà discriminada en sentit negatiu.

La impossibilitat de garantir la continuïtat de la llengua entre etapes també perjudica la llengua minoritària (el valencià) ja que la sotmet a una confrontació amb una població que majoritàriament no la utilitza en l'àmbit social. Això resulta especialment significatiu en les àrees geogràfiques més poblades, on, per raons sociolingüístiques històriques, com la prohibició del seu ús públic, o el més recent fenomen de la immigració de persones de provinença molt heterogènia, el valencià ha retrocedit.

La mateixa inconstitucionalitat existeix respecte de l'article 13 de la Llei 1/2024, en la mesura que deixa en una situació d'inseguretat jurídica a les famílies que hagen triat el valencià com a llengua base, ja que no estableix cap acció positiva que garantisca la decisió que han pres, sinó que posa en mans de l'Administració l'adopció d'unes imprevisibles mesures oportunes, que acabaran desmotivant l'opció per la llengua minoritzada. És més, la previsió d'aquest article s'hauria de considerar nul·la perquè és de compliment impossible, ja que si, fins i tot, s'interpreta en el sentit que s'està referint l'elecció-votació exclusivament a l'alumnat que ha aconseguit plaça en aquesta unitat educativa, mai podran

quedar, òbviament, sol·licituds per a formar una altra unitat. I, si no fora així, i s'interpreta el precepte en el sentit literal –com que tots els sol·licitants, obtinguen o no plaça escolar en el centre, participen en aquesta espècie de votació–, s'ha de dir que, amb el sistema informatitzat d'adjudicació de places de què disposa l'Administració Educativa, ja se'ls haurà adjudicat una altra plaça en el següent centre pel qual hagen optat en la sol·licitud. Però tampoc en aquest segon centre –ni en els successius– se'ls garantirà l'elecció de llengua base, simplement, perquè no se sabia a priori el resultat de la votació. Cal recordar que segons l'ordre de consulta una part important de l'alumnat triarà la llengua base en el mateix procés d'admissió.

També té un efecte anticonstitucional, per desmotivar l'opció de la llengua minoritzada, el fet que, en repetir-se el procés d'elecció-votació de llengua base cada any, i podent cada inici d'escolarització produir-se resultats diferents, les famílies es trobaran que tenen fills cursant els estudis amb una llengua base diferent, fins i tot els matriculats en el mateix centre.

Tot el sistema garanteix el contrari del que proclama l'objecte de la Llei 1/2024, que és «la llibertat d'elecció de llengua». El sistema condueix inexorablement al fet que solament una part indeterminada dels sol·licitants vegen garantida l'elecció de llengua base i aboca la resta a acceptar el que han decidit terceres famílies, ingressen o no els seus fills en el centre educatiu. En resum, la pretesa llibertat d'elecció és un frau legal que atempta contra els principis constitucionals, i elementals en un Estat de Dret, de seguretat jurídica i interdicció de l'arbitrarietat, que es proclamen en el títol preliminar, article 9, de la Constitució Espanyola.

**EN VISTA DEL QUE S'HA EXPOSAT INSTE LA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ A:**

Retirar el projecte d'ordre per la qual es regula i convoca el procediment de consulta als representants legals de l'alumnat per a triar la llengua base aplicable a partir del curs 2025-2026